

Handläggare: Eva Tornberg
Telefon: 076 12 25401
Johanna Sköldunger
Telefon: 076 12 25607

Till
Socialtjänstnämnden

Fortsatt implementering av BBIC

(3 bilagor)

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialtjänstnämnden beslutar att uppdra till förvaltningen att ställa en samordnare till förfogande för en samordnande funktion för den fortsatta implementeringen av BBIC.
2. Socialtjänstnämnden beslutar att förvaltningen, vid behov, ska ansvara för att grundutbildning i BBIC genomförs för nya BBIC-användare.

Dag Helin

Fredrik Jurdell

Sammanfattning

Kommunstyrelsen fattade den 16 maj 2007 beslut om att införa BBIC-systemet i Stockholm stad. Under 2008 har socialtjänstförvaltningen genomfört en grundutbildning för samtliga stadsdelsförvaltningar. För det fortsatta implementeringsarbetet behövs en centralt placerad samordnare som har till uppgift att följa och stödja arbetet på stadsdelsförvaltningarna. Samordnaren ska också ha som uppgift att vara stadens representant i Socialstyrelsens nationella nätverk. För att säkerställa likheten över staden får förvaltningen även i fortsättningen till uppgift att anordna grundutbildning i BBIC vid behov.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande frågor.

Bakgrund

Kommunstyrelsen beslutade vid sammanträde den 16 maj 2007 om att införa BBIC-systemet i Stockholms stad. Borgarrådet Ulf Kristersson (m) redovisade ärendet i promemoria 2007:86. Kommunstyrelsen beslutade enligt följande:

1. Stockholms stad tecknar licens hos Socialstyrelsen för att få arbeta enligt BBIC.
2. Socialtjänstnämnden uppmanas i samråd med stadsledningskontoret utforma en stadsövergripande utbildningsplan för BBIC
3. Stadsledningskontoret får i uppdrag att genomföra ett fullskaligt införande av BBIC i Paraplysystemet, inklusive E-learning. Kommunfullmäktige m.m. stadsledningskontoret medges en ökad kostnad om 7,0 mkr att finansieras ur *Centrala medelreserv: 2. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov i 2007 års budget.*

BBIC-systemet

BBIC, Barns Behov I Centrum, är ett handläggnings- och dokumentationssystem för utredning, planering och uppföljning i social barnavård. Systemet ger en struktur för att hämta in uppgifter, dokumentera och följa upp behov av insatser.

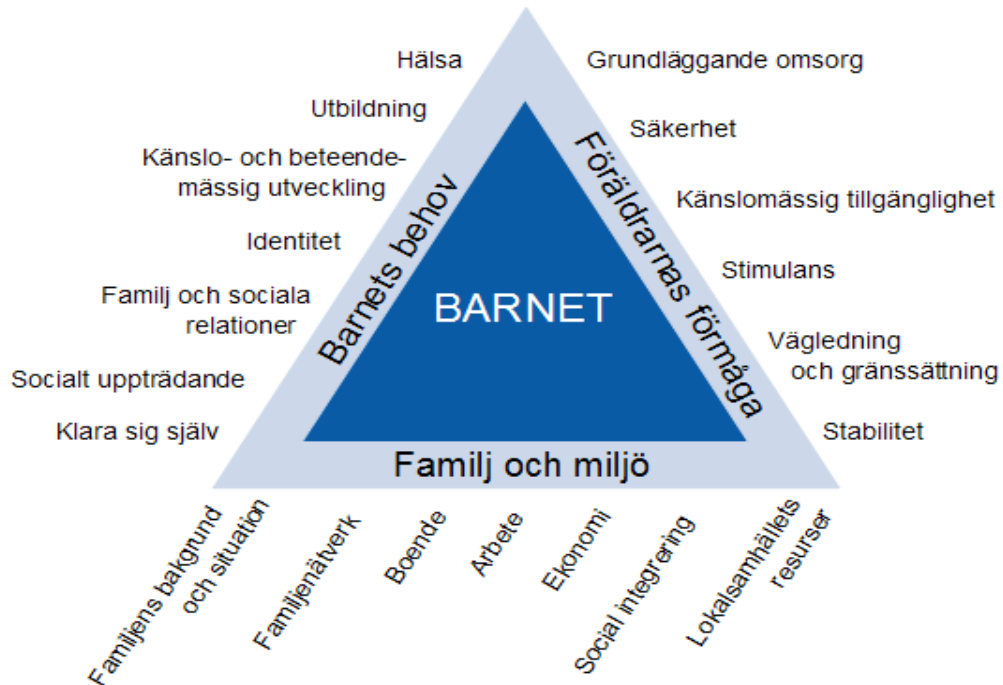
BBIC har sin utgångspunkt i FN:s barnkonvention och socialtjänstlagen och erbjuder, förutom en uppsättning strukturerade formulär som följer hela ärendekedjan, en teoretisk kunskapsbas för den sociala barnavården.

(Se bilaga nr 1)

BBIC-formulären bygger på nio grundprinciper som bland annat innebär att utveckla ett bra samarbete med barn, föräldrar och olika professionella grupper med barnet i centrum.

Helhetssynen illustreras i den s.k. BBIC-triangeln, där de olika sidorna innefattar områden för barnets behov, föräldrarnas förmåga och faktorer i familj och miljö.

Triangeln

BBIC i Sverige

BBIC, som föregåtts av ett omfattande utvecklingsarbete, har sin förebild från det engelska systemet Integrated Children System (ICS). Utvecklingsarbetet, under ledning av Socialstyrelsen, bedrevs som ett projekt under åren 1999-2005 tillsammans med sju projektkommuner. Projektet var ett svar på den kritik som återkommande hade riktats mot den sociala barnvården, från såväl forskare som tillsynsmyndigheter.

Ca 260 kommuner arbetar idag med införandet av systemet under den prövolicensstid som avtal med Socialstyrelsen medger.

BBIC-konceptet

BBIC-konceptet (se bilaga nr 2) fastställer förutsättningarna för att en kommun/kommundel/stadsdel ska få pröva/arbete med systemet.

Konceptet har sin utgångspunkt i BBIC:s mål och syften samt bygger på de erfarenheter som gjorts i prövningen av BBIC.

Fortsatt implementering av BBIC
(3 bilagor)

106 64 Stockholm, Swedenborgsgatan 20
Telefon 08-508 25 000. Fax 08-508 25 099
eva.tornberg@sot.stockholm.se

www.stockholm.se/socialtjänstförvaltningen

Socialstyrelsen ger licens

För att få arbeta med BBIC krävs licens, som regleras genom avtal med Socialstyrelsen. Socialnämnd eller motsvarande ska ansöka om licens, efter en prövolicensperiod omfattande 24 månader.

De kommuner som arbetar enligt BBIC måste uppfylla de krav som Socialstyrelsen fastställt och som finns angivna i BBIC-konceptet.

Ett av kraven är att de verksamheter som prövar/implementerar eller har licens för BBIC har ansvar för att alla BBIC-användarna genomgår en grundläggande utbildning innan de börjar arbeta med BBIC. Den grundläggande utbildningen ska tillhandahållas av lokala utbildare i kommunen som genomgått Socialstyrelsens utbildning för detta.

Institutioner och andra berörda verksamheter som arbetar med delar av BBIC-systemet kommer att erhålla så kallad *underlicens* från Socialstyrelsen.

Socialstyrelsen förvaltar

För att BBIC ska kunna behållas som ett nationellt kvalitetssystem har Socialstyrelsen påtagit sig uppgiften att förvalta BBIC. I dessa uppgifter ingår att övervaka licensen, vid behov göra revideringar av formulären och anpassningar av systemet. Här ryms också ett ansvar att följa upp och bedöma behov av fortsatt implementeringsstöd.

Socialstyrelsens samordnarnätverk

För att stödja och stimulera kommunernas/stadsdelarnas implementeringsarbete har Socialstyrelsen byggt upp ett nätverk med samordnare från kommunerna och deras nätverk. Socialstyrelsens nätverk omfattar ca 35 personer, då många kommuner gått samman i nätverk.

De nationella samordnarna träffas två gånger per termin på Socialstyrelsen. Samordnarna ansvarar för att sammanställa och vidarebefordra information om den nationella implementeringen, förändringar i formulär samt informera om andra aktiviteter på såväl lokal som nationell nivå som kan vara av intresse för de enskilda kommunerna/stadsdelarna och för Socialstyrelsen.

Införandet av BBIC i Stockholm

Lokal grundutbildning

Syftet med införandet av BBIC i Stockholms stad är att kvalitetssäkra arbetet inom den sociala barnvården, vad gäller utredning, planering och uppföljning.

Ansvariga chefer inom stadsdelsförvaltningarna begärde, under våren 2007, hjälp med genomförandet av den lokala grundutbildningen, som är en förutsättning för att handläggarna ska få arbeta enligt BBIC. Socialtjänstförvaltningen har därför planerat och genomför under 2008 en lokal grundutbildning till all personal inom den sociala barnvården på stadsförvaltningar. Närmare 700 medarbetare beräknas delta och utbildningen genomförs av fyra ”centrala utbildningsteam”.

Utbildningen sker lokalt på varje stadsdel i grupper om högst 20 deltagare och omfattar tre heldagar. Utbildningen ges också till berörda enheter inom socialtjänstförvaltningen.

Sju stadsdelsförvaltningar, som under våren 2008 genomgått den lokala grundutbildningen, har beviljats prövolicens av Socialstyrelsen. De sju återstående stadsdelsnämnderna kommer att erhålla prövolicens så snart personalen har genomgått den lokala grundutbildningen i BBIC.

Underlicens kommer att ges till institutioner och andra verksamheter, som t.ex. socialjouren, som berörs av BBIC-systemet i sitt arbete.

Den lokala grundutbildningen beräknas vara helt genomförd, i de 14 stadsdelsförvaltningarna, under vecka 47.

Socialstyrelsens utbildning

Den lokala grundutbildningen har föregåtts av Socialstyrelsens fem utbildningsdagar. Dessa utbildningsdagar är en förutsättning för den lokala grundutbildning, som i sin tur föregår ansökan om prövolicens.

Socialstyrelsens utbildning genomförs i tre steg:

- **Upptaktsmöten**, som genomfördes i december 2007.
- **Grundutbildning i BBIC**, omfattande två dagar
- **Utbildning för utbildare**, omfattande två dagar.

Genom Socialstyrelsens utbildning får de ”lokala BBIC-utbildarna” behörighet att utbilda och stödja sina kollegor på stadsdelsförvaltningarna under det fortsatta implementeringsarbetet.

Socialstyrelsen ställer som krav att varje stadsdelsnämnd ska ha lokala utbildare att tillgå och att dessa ska ha utbildats av Socialstyrelsen.

IT-stödet

Socialstyrelsen har formulerat en funktionsbeskrivning i BBIC som redovisar ett antal önskvärda funktioner i ett IT-stöd vid handläggning av BBIC.

(<http://www.socialstyrelsen.se/NR/rdonlyres/Funktionsbeskr.pdf>)

IT-stödet, med BBIC-formulären, finns sedan april 2008 infört i stadens Paraplysystem. En första revidering har skett under september. För fortsatt utveckling av IT-stödet behövs ett nära samarbete med utvecklingsarbetet med BBIC i övrigt.

Socialstyrelsen har under år 2007 tagit fram två rapportmallar – en som kan användas vid verksamhetsuppföljning och en för att beskriva klientgruppen. IT-leverantören ska även kunna använda variablerna i BBIC-formulären inklusive rapportmallarna för att anpassa statistikmodulerna i befintliga IT-system för BBIC.

Vissa uppgifter i underlaget för verksamhetsuppföljningen ska också kunna användas av Socialstyrelsen för att kontrollera att kommuner som vill bli licensierade BBIC-användare uppfyller de krav som Socialstyrelsen ställer.

Rekommendation för implementering av BBIC

Den nationella implementeringen av BBIC bygger på de erfarenheter och den implementeringsstrategi som användes i projektet och i korthet innebär det att varje kommun/stadsdel, som ska arbeta med BBIC, rekommenderas att:

- Gå samman i nätverk för erfarenhetsutbyte och gemensamt lärande
- Formulera en realistisk tid- och resursplan för implementering och involvera verksamhetsföreträdarna i denna planering
- Formulera en implementerings-/utbildningsplan som bygger på lokala behov
- Bilda lokala BBIC-team, med BBIC-ansvarig, BBIC-utbildare, IT-stöd och andra strategisk viktiga personer för implementeringen på stadsdelen.

Ett krav från Socialstyrelsen är att stadsdelen, såväl vid ansökan av prövolicens som permanent licens, ska ha utsett:

- En BBIC-ansvarig
- Lokala utbildare, väl förankrade i verksamheten.

Strategi för implementering av BBIC i Stockholms stad

Stadens nätverk för BBIC

Inför Socialstyrelsens utbildningsdagar och den lokala grundutbildningen delades stadsdelsförvaltningarna in i fyra regionala nätverk. Nätverken bygger på redan tidigare fungerande strukturer för samverkan mellan stadsdelsförvaltningarna. Stockholm delas således in i nätverk för, Västerort, City, Sydost och Sydväst. (Se bilaga nr 3)

BBIC-team på stadsdelarna

Varje stadsdel bildar BBIC-team bestående av en BBIC-ansvarig och lokala BBIC-utbildare.

BBIC-ansvariga på stadsdelarna

Den BBIC-ansvarige, som har en viktig funktion för den strategiska planeringen i stadsdelsförvaltningarnas utvecklingsarbete, skall vara stadsdelsförvaltningens kontaktperson med Socialstyrelsen.

Utbildning i BBIC-systemet

Varje stadsdel ska formulera en utbildnings/implementeringsplan. Planen ska vara ett styrdokument och ett stöd för införandet av BBIC. Planen ska vara anpassad till den lokala stadsdelens förutsättningar och behov.

Stadsdelsförvaltningarnas utbildningsinsatser ska ske på tre nivåer:

- Fördjupad utbildning och stöd till handläggare som arbetar med BBIC-systemet
- Utbildning riktad till samarbetspartners *inom* stadsdelsförvaltningen
- Information/utbildning riktad till samarbetspartners *utanför* stadsdelsförvaltningen.

Lokala utbildare

Varje stadsdelsförvaltning har, inför implementeringen av BBIC i Stockholm, utsett lokala utbildare, som ska ta vid efter att den centralt genomförda lokala grundutbildningen genomförts. Antalet utbildare på varje stadsdelsförvaltning,

varierar med hänsyn till stadsdelens storlek. Totalt har finns ca 65 lokala utbildare. En av utbildarna på varje stadsdelsförvaltning ska ha en **samordnande funktion**.

Utbildarrollen är en ny roll inom socialtjänstens organisation eftersom utbildarna parallellt med sin utbildaruppgift även verkar inom den organisation där utbildning och kunskapsutveckling ska genomföras.

- Det är viktigt att skilja mellan rollen att vara utbildningsansvarig och att vara ansvarig för implementering av BBIC
- Utbildaren behöver tid för planering och genomförandet av uppdraget.
- Utbildaren behöver ett tydligt mandat från ledningen, vilket utöver tid innefattar ett klargörande i organisationen av utbildarens uppdrag
- Det är viktigt att beskriva gränstragningen mellan utbildarrollen och arbetsledningen under förutsättning att utbildaren i övrigt är handläggare utan arbetsledansvar.

Erfarenheter och synpunkter från genomförda lokala grundutbildningar

Vid avslutningen av varje utbildningsdel har kursdeltagarna besvarat en kursenkät om utbildningens genomförande.

Av svaren framgår att en majoritet av kursdeltagarna, som fyllt i enkäten, anser att utbildningen har varit bra. I enkäten har under rubriken Övrigt funnits en möjlighet att lämna allmänna synpunkter. En del av dessa synpunkter berör BBIC-systemets implementeringsfas.

Under kursgenomförandet har en stor mängd frågor kring BBIC-införandet lyfts fram och diskuterats.

Överlag har mottagandet av BBIC-systemet varit positivt, men samtidigt uttrycks en stor oro vad gäller tillgången på resurser för det fortsatta implementeringsarbetet.

BBIC-systemet kräver djupa och omfattande teoretiska kunskaper om barn, familjer och samhälle. Systemet bygger på en värdegrund där bl.a. insyn, tydlighet och delaktighet i socialtjänstens arbete för barn och familjer är centrala begrepp. Allt utrednings- och uppföljningsarbete ska också grundas i vetenskap och beprövad erfarenhet, varför resurser i form av tid måste ges till såväl ledning som socialsekreterare att följa forskningsutvecklingen på detta område.

IT-stöd

Målet för Socialstyrelsens BBIC-projekt var att skapa ett nationellt enhetligt och heltäckande system för utredning, planering och uppföljning inom social barnavård.

BBIC-formulären bidrar till ett nytt sätt att dokumentera och detta kommer inledningsvis att kräva mer tid för handläggarna och stöd från IT-avdelningen.

Under och efter grundutbildningen har många frågor ställts kring formulären, som uppfattas som svåra att använda för att de ännu inte är tillräckligt flexibla samt ger svårlästa utskrifter. För att skapa enhetlighet i Stockholms stads handläggning och dokumentation och därmed möjlighet att via formulären inhämta information, måste samtliga handläggare på stadsdelsförvaltningarna använda formulären. Socialstyrelsen ställer också som licenskrav att formulären ska användas.

Det fortsatta utvecklingsarbetet med IT-stödet bör ske i en process med det övriga implementeringsarbetet.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Implementering

En utvärdering av BBIC-projektet, som genomförts av Göteborgs universitet, visar på att en framgångsrik implementering av BBIC förutsätter att det finns en organisation som kan hantera utveckling och förändring och att förändringsarbetet måste vara väl förankrat i linjeorganisationen. Sammantagna slutsatser i utvärderingen, som stämmer väl med projektkommunernas råd inför nationell spridning av BBIC, är att det krävs tid, resurser och förankring för en lyckad implementering.

Socialstyrelsens Institut för Metodologiska studier (IMS), påpekar att det är viktigt att skilja på tre saker vad gäller implementering (källa ims.nytt 1-2 2008):

- själva metoden och dess relativa effekt
- kunskapsspridningen som syftar till att informera om metoden
- implementering, som är det systematiska arbetet med enskilda arbetsplatser och personer för att få metoden att användas i praktiken.

Det är således viktigt att skilja på kunskapsspridning, som syftar till att informera om BBIC och på vad som är själva implementeringen. Socialtjänstförvaltningens pågående utbildningsuppdrag, att ge en grundutbildning i verksamhetssystemet BBIC till alla berörda medarbetare på stadsdelsförvaltningarna, motsvarar steget om kunskapsspridning.

Ansvar för implementeringen ligger på stadsdelsförvaltningarna. Implementeringsarbetet kräver att alla nivåer i organisationen deltar. Verksamhetssystemet BBIC bygger på en värdegrund som kräver en stor förändring i arbetet, som innebär nya arbetssätt och nya dokumentationsregler. Det är viktigt att förankra beslut och arbetsprinciper hos såväl politiker som tjänstemän.

Implementeringsarbetet är mycket omfattande och måste ses som en process många år framöver, som kommer att kräva tid, resurser och systematik.

Centralt anordnad grundutbildning i BBIC

För att även i fortsättningen bidra till en likhet över staden föreslås socialtjänstförvaltningen vid behov, även i fortsättningen bistå med centralt anordnade grundutbildningar i BBIC för nya användare.

En samordnande funktion

För att säkerställa att staden följer BBIC-konceptet och att möjliggöra för att en samordnad implementering sker på varje stadsdel, behövs ett stöd i form av en samordnande funktion på socialtjänstförvaltningen.

Samordnarens uppgifter

Den centralt placerade samordnaren ska utgöra ett stöd vid implementeringen av BBIC i Stockholms stad. Stödet riktar sig i första hand till stadsdelarnas BBIC-ansvariga och lokala utbildare och ska utformas och anpassas till de behov som framförs från stadsdelarna.

För implementeringen i Stockholms stad föreslås att nätverkens BBIC-ansvariga och lokala utbildare träffas minst två gånger per termin, för utbyte, gemensamt lärande, information samt eventuell planering av gemensamma utbildningar och andra aktiviteter. Däremellan sker möten på lokal nivå både inom enskilda stadsdelsförvaltningar och deras nätverk och mellan de fyra nätverken.

Socialtjänstförvaltningens samordnare ska:

Fortsatt implementering av BBIC
(3 bilagor)

106 64 Stockholm, Swedenborgsgatan 20
Telefon 08-508 25 000. Fax 08-508 25 099
eva.tornberg@sot.stockholm.se

www.stockholm.se/socialtjänstförvaltningen

- Sammankalla och genomföra nätverksträffar med stadsdelarnas BBIC-ansvariga
- Sammankalla och genomföra nätverksträffar med stadsdelarnas samordnare för de lokala utbildarna
- Sammankalla och genomföra nätverksträffar med stadsdelarnas lokala utbildare
- Planera och genomföra seminarier
- Följa arbetet och samverka med BBIC-IT
- Stödja stadsdelsförvaltningarnas BBIC-ansvarigas arbete med utvecklings- och implementeringsfrågor
- Stödja stadsdelarnas utbildare i deras rolluppbyggnad och genomförande av utbildningar på stadsdelarna
- Bevaka gemensamma utbildnings- och utvecklingsbehov
- Bevaka behovet av centralt genomförd grundutbildning för nyanställda BBIC-användare
- Delta i Socialstyrelsens nationella nätverk och sprida information och kunskap från detta samt återföra erfarenheter från stadens implementering.

Bilagor:

- 1 Formuläröversikt
- 2 BBIC-konceptet
- 3 Organisationsplan